Jaarverslag
Sectorraad Praktijkonderwijs
en Kenniscentrum Praktijkonderwijs
2025

Inhoud

1. Voorwoord door de voorzitter 4
2. Even voorstellen 6
   2.1. De Sectorraad Praktijkonderwijs 6
   2.2. Bestuur 6
   2.3. Regio-coördinatoren 7
   2.4. Adviesraad 8
   2.5. Ondersteuning 8
3. Belangenbehartiging 9
   3.1. Algemene toelichting op belangenbehartiging en lobby 9
   3.2. Gevolgen doorstroomtoets en kansrijk adviseren 12
   3.3 Wetstrajecten 14
      3.3.1. Wetsvoorstel van school naar duurzaam werk 14
      3.3.2. Wetstraject pro-entree 15
      3.3.3. Directe bekostiging 16
   3.4. Bevoegdheden 16
   3.5. Inclusie 16
   3.6. Inburgering 17
   3.7. Onderwijstijd 17
   3.8. Netwerkcoördinatoren 17
4. Overige thema's waar de Sectorraad Praktijkonderwijs bij betrokken was 18
   4.1. Van Pro naar Prof 18
   4.2. Pilot pro-vmbo 18
   4.3. ESF-middelen 18
   4.4. Periodiek overleg met de Inspectie van het Onderwijs 19
   4.5. Samenwerking met SBB 19
   4.6. Samenwerking met Steunpunt Passend Onderwijs 19
5. Verenigingsactiviteiten 19
   5.1. Campagne Daarom Praktijkonderwijs 19
   5.2. Pro-Cast 20
   5.3. Dag van het Praktijkonderwijs en eerste Lezing het Praktijkverhaal, de jaarlijkse lezing van het Praktijkonderwijs 20
6. Kenniscentrum 21
   6.1. Staat van het praktijkonderwijs 21

6.2. Curriculum 21
6.3. Infoflits 21
6.4. ProZO! 21
6.5. Uitstroom- en volgmonitor 22
6.6. DUO-onderzoek 22
6.7. Update website veilige praktijklokalen voor het praktijkonderwijs 22
6.8. LIFTS-project 23
7. Op naar 2026 23

Colofon:
Vereniging Sectorraad Praktijkonderwijs, gevestigd te Utrecht.

Postbus 85246
3508 AE Utrecht
T 06-57686058
E bureau@praktijkonderwijs.nl
www.praktijkonderwijs.nl
www.daarompraktijkonderwijs.nl

1. Voorwoord door de voorzitter

Het jaar 2025 was voor het praktijkonderwijs geen rustig jaar. Het was een periode waarin opnieuw zichtbaar werd hoe kwetsbaar de positie van het praktijkonderwijs kan zijn wanneer er vanuit het algemene onderwijsbeleid onvoldoende oog is voor verschillen tussen leerlingen en schoolsoorten. Het is niet eenvoudig om het praktijkonderwijs goed te positioneren. Dit jaar hadden we voor het eerst een lezing vanuit de wetenschap over het praktijkonderwijs, en daarbij werd direct de spijker op de kop geslagen. Tijdens de eerste editie van het Praktijkverhaal, de jaarlijkse lezing van het praktijkonderwijs, werd door Louise Elffers, voorzitter van de Onderwijsraad én hoogleraar op het gebied van kansengelijkheid een krachtig geluid neergezet. Praktijkonderwijs is gewoon regulier onderwijs, maar toch een klein beetje anders. Hoe raak was deze observatie! Het laat zien hoe belangrijk het is dat er vanuit de sector, en de Sectorraad, voortdurende toetsing plaatsvindt op generiek gemaakt onderwijsbeleid. Dat is lang niet altijd geschikt voor onze leerlingen.
Ook in 2025 werden besluiten genomen en voorstellen uitgewerkt waarvan de gevolgen voor pro-leerlingen pas later zichtbaar werden. Denk aan de neveneffecten van de doorstroomtoets en kansrijk adviseren, of aan de administratieve lasten die samenhangen met toelating en ondersteuning. Juist daar ligt een belangrijke taak voor de Sectorraad Praktijkonderwijs: signaleren, agenderen en – waar nodig – bijsturen.
De belangenbehartiging van de Sectorraad vindt bij voorkeur plaats in samenwerking en in de luwte. In 2025 was het echter meerdere keren noodzakelijk om nadrukkelijker positie te kiezen. Niet om te polariseren, maar om verworvenheden te beschermen en om duidelijk te maken wat beleid in de praktijk betekent voor leerlingen, ouders en scholen. Dat maakte dat het jaar 2025 óók liet zien hoe groot de betrokkenheid, veerkracht en professionaliteit binnen het praktijkonderwijs zijn – en hoe belangrijk het is dat die stem op landelijk niveau gehoord blijft worden. De brede samenwerking rond de onderwijskansenregeling die in de loop van 2025 onder druk kwam te staan, en de gezamenlijke inzet richting politiek en maatschappelijke partners laten zien dat het praktijkonderwijs daarin niet alleen staat.
Tegelijkertijd is 2025 ook een jaar geweest van verdere versterking. De wettelijke verankering van twee jaar nazorg bij de overgang van school naar werk, de structurele financiering van netwerkcoördinatoren en de doorontwikkeling van het kenniscentrum zijn daarvan concrete voorbeelden. Ook de campagne *Daarom Praktijkonderwijs* en initiatieven als de Pro-Cast dragen bij aan een bredere en positievere beeldvorming van het praktijkonderwijs als schoolsoort met eigen kwaliteit en expertise.
Dit jaarverslag laat zien waar de Sectorraad Praktijkonderwijs zich in 2025 voor heeft ingezet, welke resultaten zijn bereikt en waar de grenzen daarvan lagen. Het laat ook zien welke vraagstukken doorwerken naar 2026. De komende periode blijft het noodzakelijk om het praktijkonderwijs in samenhang te bezien binnen het funderend onderwijs, en om structureel aandacht te vragen voor passendheid, realisme en uitvoerbaarheid van beleid. Namens het bestuur dank ik alle regio-coördinatoren, bestuursleden, medewerkers en partners voor hun inzet en betrokkenheid in het afgelopen jaar. Samen blijven wij ons inzetten voor een sterke positie van het praktijkonderwijs en voor leerlingen die recht hebben op onderwijs dat écht bij hen past.

Nicole Teeuwen, voorzitter Sectorraad Praktijkonderwijs

Leeswijzer

In dit jaarverslag beschrijft de Sectorraad Praktijkonderwijs haar inzet en resultaten in 2025. Het verslag laat zien hoe de Sectorraad zich heeft ingezet voor belangenbehartiging, kennisontwikkeling en ondersteuning van de leden, in een jaar waarin verschillende beleidsontwikkelingen grote impact hadden op het praktijkonderwijs.

De hoofdstukken zijn thematisch opgebouwd. Hoofdstuk 3 beschrijft de belangenbehartiging en lobby, met bijzondere aandacht voor de doorstroomtoets, kansrijk adviseren en wetstrajecten. Hoofdstukken 4 en 5 gaan in op aanvullende thema's en verenigingsactiviteiten. In hoofdstuk 6 wordt de ontwikkeling van het kenniscentrum toegelicht. Het verslag sluit af met een vooruitblik op 2026.

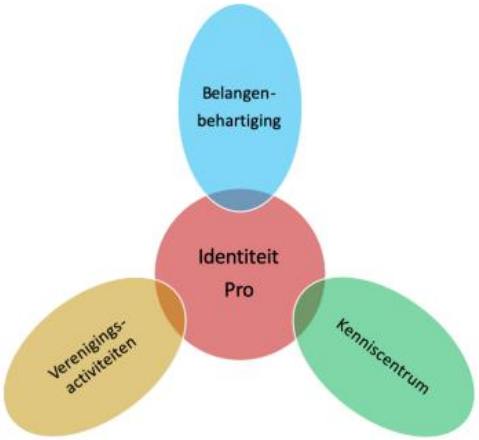
2. Even voorstellen

2.1. De Sectorraad Praktijkonderwijs

De Sectorraad Praktijkonderwijs vertegenwoordigt de 177 scholen voor praktijkonderwijs in Nederland en op de BES-eilanden.
De drie kernfuncties van de Sectorraad Praktijkonderwijs zijn:

- Belangenbehartiging

De Sectorraad behartigt de belangen van de pro-leerlingen en de pro-scholen bij onder meer de politiek, bestuursorganisaties, onderwijsontwikkelaars en arbeidsorganisaties. Daarnaast richt de Sectorraad zich op het vergroten van de naams- en inhoudelijke bekendheid van het praktijkonderwijs.

- Verenigingsactiviteiten

De Sectorraad is een vereniging. De scholen zijn verdeeld in 18 regio's, met in iedere regio een regio-coördinator. De regionaal samenwerkende scholen komen geregeld bij elkaar voor collegiaal overleg. De regio-coördinatoren overleggen op hun beurt met elkaar en met het bestuur van de Sectorraad. Elke regio heeft een eigen bestuurslid als eerste aanspreekpunt.

- Kenniscentrum

Een onderdeel van de Sectorraad Praktijkonderwijs is het Kenniscentrum. Het doel van het Kenniscentrum is de leden van de Sectorraad te voorzien van relevante informatie en van kennis, diensten en producten die van belang zijn voor scholen in het praktijkonderwijs.

2.2. Bestuur

Het bestuur van de Sectorraad Praktijkonderwijs bestaat uit vijf leden. De bestuursleden van de Sectorraad Praktijkonderwijs zijn bestuurder of directeur op een school voor praktijkonderwijs. Alleen de voorzitter is niet verbonden aan een school. Daarnaast is in 2025 kort een aspirant-lid verbonden geweest aan het bestuur.

De bestuursleden hebben onderling een portefeuilleverdeling gemaakt, zodat het bestuur aan veel thema’s tegelijkertijd kan werken. De bestuursleden halen informatie op uit het veld, voeren gesprekken met strategische partners en voorzien de leden van relevante informatie over de ontwikkelingen in het praktijkonderwijs. De bestuursleden vergaderen ongeveer een keer per maand met elkaar.

In 2025 waren er 9 bestuursvergaderingen. De onderwerpen beslaan de externe contacten, de politieke en bestuurlijke lobby en de onderwerpen die de vereniging en de scholen raken. Daarnaast is er aandacht voor de externe communicatie, het kenniscentrum en de interne aangelegenheden van de organisatie van de sectorraad Praktijkonderwijs. Nico van Luik, onze penningmeester, heeft aangegeven in 2026 niet herkiesbaar te zijn. Voor een korte periode was Noortje van den Boogaard aspirant-bestuurslid. In 2025 is de werving van een nieuw bestuurslid ter vervanging van Nico van Luik in 2026 opgestart. Het aspirant-lidmaatschap wordt alleen nog vervuld in voorkomende gevallen.

Bestuursleden		Portefeuilles
Voorzitter	Nicole Teeuwen	- Strategische overleggen intern en extern - Alle bestuurlijke overleggen - Coördinatie bestuurlijke portefeuilles. - Dagelijkse aansturing in- en externe medewerkers.
Vicevoorzitter	Eric Bouwens (Bestuurder Pro College regio Nijmegen)	- Ondersteuning voorzitter bij externe contacten - Arbeidsmarkt - Netwerkcoördinatoren pro-vso - Bestuurlijk pro-mbo - Sectorraad GO - ESF - Directe bekostiging (financieel extern) - Dagbesteding en beschut werk
Penningmeester	Nico van Luik (Directeur Bestuurder PRO Emmen)	- Pro-vmbo - Inspectie van het Onderwijs - Kenniscentrum
Secretaris	Jamie Visser (Directeur HPC Rotterdam)	- PR & communicatie - Organisatie Dag van het Praktijkonderwijs/ALV - Inburgering
Algemeen bestuurslid	Wilbert van Beukering (Directeur Hofstede College te Den Haag)	- Schooldiploma praktijkonderwijs, - Inclusie - Praktijkleren, Branchecertificaten, SBB - Samenwerking pro-mbo - Kansrijk adviseren - Bevoegdheden
Aspirant-bestuurslid	Noortje van den Boogaard, directeur-bestuurder De Brug Zaltbommel (van 1 augustus – 1 november 2025).	

2.3. Regio-coördinatoren

De scholen zijn verdeeld in regio's. De scholen binnen een regio vergaderen regelmatig met elkaar om van elkaar te leren en ervaringen te delen. Elke regio wordt landelijk vertegenwoordigd door een regio-coördinator. Deze regio-coördinatoren vergaderen ongeveer een keer in de zes weken met elkaar en met het bestuur van de Sectorraad Praktijkonderwijs. Tijdens deze vergaderingen worden de actuele ontwikkelingen besproken en wordt informatie uit de verschillende regio's opgehaald en gedeeld. Vervolgens koppelen de regio-coördinatoren deze informatie weer terug naar de regio's.
De regio coördinatoren zijn een onmisbare schakel naar de achterban (de scholen). Zij vormen de ruggengraat van de vereniging.

Regio		Regio-coördinator
1	Groningen	Anneke van Dijk
2	Friesland	Ewoud Stadman
3	Drenthe	Willemijn van der Laan
4	Overijssel	Dave van Zutphen
5	Flevoland	Diet van Dam-Eshuis
6a	Gelderland-Oost	Lia Suurd
6b	Gelderland-West	Henk ter Haar
7	Utrecht	Lisette van den Berg
8a	Noord-Holland	Wanda Munneke
8b	Amsterdam	Kathrin van de Loo
9a	Zuid-Holland Rotterdam	Rody Dubbelman
9b	Zuid-Holland Gorinchem	Anja Kerpitzis
9c	Zuid-Holland Delft	Patrick van der Mark
10	Zeeland	Sander Vlieland
11a en b	Noord-Brabant Oost en West	Salo Timmermans

12	Limburg	Annemarie Geenen
18	Caribisch Nederland	vacature

2.4. Adviesraad

Sinds 2023 heeft de Sectorraad Praktijkonderwijs een adviesraad. De adviesraad bestaat uit een aantal wijze mensen waar het bestuur op gezette tijden, buiten de hectiek van de actualiteit, mee kan sparren over onderwerpen die het praktijkonderwijs raken. De leden geven het bestuur gevraagd en ongevraagd advies. Verder vervullen de leden een ambassadeursfunctie voor het praktijkonderwijs.

De adviesraad bestaat uit:
- Maurice de Greef (sinds mei 2024), leerstoelhouder van de UNESCO Leerstoel Volwasseneneducatie aan de Vrije Universiteit Brussel en extern onderzoeker Maastricht University.
- Pierre Heijnen, gepensioneerd. Voormalig voorzitter van het college van bestuur van ROC Mondriaan en voormalig Tweede Kamerlid voor de PvdA.
- Ron Meyer, directeur Nationaal Programma Heerlen-Noord. Voormalig landelijk partijvoorzitter van de SP en vakbondsbestuurder en campagneleider bij de FNV.
- Renée van Schoonhoven, hoogleraar Onderwijsrecht aan de Vrije Universiteit Amsterdam, vicevoorzitter Landelijke Geschillencommissie Passend Onderwijs, onderzoeker en adviseur.

De adviesraad is in 2025 eenmaal bijeengeweest. Eenmaal is de bijeenkomst wegens omstandigheden niet doorgegaan. In de adviesraad van november 2025 is met name de concept-werkagenda met OCW besproken. De leden van de adviesraad hebben de werkagenda becommentarieert en advies gegeven. In 2026 wordt de adviesraad op een andere manier vormgegeven.

2.5. Ondersteuning

Achter de schermen worden het bestuur en de regio-coördinatoren ondersteund door:

- Frits Buijs, redacteur van de Infoflits. Frits zorgt er samen met de voorzitter, Nicole Teeuwen, voor dat de leden en andere belangstellenden wekelijks via de Infoflits op de hoogte worden gehouden van de ontwikkelingen rond praktijkonderwijs.
- Heidi Geitenbeek, secretariaat. Heidi bemant het bestuursbureau en is het eerste aanspreekpunt van de Sectorraad Praktijkonderwijs. Zij beantwoordt vragen, plant afspraken en verricht vele administratieve werkzaamheden. Daarnaast is zij lid van de werkgroep Dag van het Praktijkonderwijs.
- Dennis Heijnens, kwaliteitsmedewerker Kenniscentrum. Dennis beheert onder meer ProZO! en de Uitstroommonitor en is verantwoordelijk voor de communicatie hierover. Ook verricht hij diverse ad hoc werkzaamheden op het gebied van kwaliteitszorg.
- Paul en Lia Prior, financiële administratie. Paul en Lia bieden ondersteuning met betrekking tot de financiële administratie, zoals het controleren van betalingen, het maken van financiële rapportages en het verzorgen van facturaties en belastingaangiftes. In 2025 namen we definitief afscheid van Paul en Lia Prior en werd hun taak overgenomen door administratiekantoor STYB.
- Olga Toirkens, bestuurssecretaris. Olga richt zich onder meer op het schrijven van beleidsdocumenten, data-analyse, de ontwikkeling van de website Daarom Praktijkonderwijs, PR en communicatie, advisering, verslaglegging en overige ondersteuning van het bestuur bij de uitvoering van de bestuurlijke taken. In 2025 namen we afscheid van Olga. Zij werd per 1 oktober vervangen door:

- Femke Kolsteren. Femke is als beleidsadviseur gedetacheerd vanuit de VO-raad. Zij ondersteunt het bestuur bij beleidsoverleggen en beleidsvraagstukken. Zij onderhoudt ambtelijk contacten met de diverse stakeholders en bereidt besluiten voor.
. Monique Jose Timmermans. Monique Jose notuleert de vergaderingen van de regio-coördinatoren. Zij vervangt Olga Toirkens sinds oktober 2025.

3. Belangenbehartiging

3.1. Algemene toelichting op belangenbehartiging en lobby

"*Constaterende dat er brede overeenstemming is om praktijkonderwijs te zien als regulier voortgezet onderwijs, maar praktijkonderwijs toch vaak over het hoofd wordt gezien;*

constaterende dat te vaak pas na invoering van nieuwe wet- en regelgeving blijkt dat dit negatief uitpakt voor het praktijkonderwijs, waardoor er weer uitzonderingsregels moeten komen;

overwegende dat het praktijkonderwijs hierdoor steeds een uitzonderingspositie krijgt, in plaats van een volwaardige plek;

verzoekt de regering om bij nieuwe onderwijswet- en -regelgeving een praktijkonderwijscheck uit te voeren, zodat vooraf duidelijk wordt hoe nieuwe regels uitpakken voor het praktijkonderwijs, om te voorkomen dat er steeds achteraf gerepareerd moet worden,"

Hoewel deze motie[1] uit 2024 dateert, nemen wij deze hier opnieuw op.
Het geeft namelijk goed aan waar de Sectorraad Praktijkonderwijs in de belangenbehartiging en lobby tegenaan loopt. Nog te vaak worden op landelijk niveau keuzes gemaakt waarbij voorbij wordt gegaan aan praktijkonderwijs. En als er wel aan praktijkonderwijs wordt gedacht, worden zaken soms zo geregeld dat ze juist verkeerd uitpakken voor het praktijkonderwijs. Denk alleen al aan de volledig cognitieve toetsing in groep 8 en de verplichte opwaartse bijstelling van het schooladvies (al geldt dat formeel voor het praktijkonderwijs niet). Hierdoor komen meer leerlingen niet direct op een passende plek. Het blijft dan ook van belang om continu aandacht te vragen voor de specifieke kenmerken van het praktijkonderwijs en de pro-leerlingen. Als het om praktijkonderwijs gaat, blijkt namelijk niets vanzelf te gaan. Daarom pleiten we niet alleen voor een check op het praktijkonderwijs, maar meer voor een visie op praktijk- en beroepsonderwijs. Het blijft noodzakelijk om het praktijkonderwijs in samenhang binnen het stelsel van funderend onderwijs te bezien. Anders blijven alle maatregelen losse acties, en is de samenhang niet vanzelfsprekend.
De Sectorraad lobbyt bij voorkeur in de luwte, waarbij steeds wordt gestreefd naar samenwerking en verbinding. In 2025 was het echter een aantal keer echt nodig om nadrukkelijk de publiciteit op te zoeken. Daar waar het eerder ging over zaken die de Sectorraad Praktijkonderwijs pro-actief op de kaart zette, ging het in 2025 juist om behoud van een aantal verworvenheden. Na het aantreden van het kabinet Schoof in juni 2024 zag in het voorjaar van 2025 de eerste voorjaarsnota het licht. Daaraan voorafgaand dreigde er een forse tegenvaller voor het praktijkonderwijs en voor het VMBO. De zgn. onderwijskansenregeling, werd door de fractievoorzitters in één onderhandelingsnacht van tafel geveegd. Ruim twee maanden streed de Sectorraad Praktijkonderwijs voor het ongedaan maken van de bezuiniging van 177 miljoen euro op de onderwijskansenregeling, samen met de sociale partners en andere belangenverenigingen in het onderwijs: PO-Raad, VO-raad, Stichting Platforms vmbo, Platform

[1] Gewijzigde motie van het lid Westerveld c.s. over een praktijkonderwijscheck bij nieuwe onderwijswet- en -regelgeving (31293, nr. 754)

TL, AVS, AOb, CNV, FvoV, LAKS, Ouders & Onderwijs en Stichting voor werkende ouders. De actie werd #kindvanderekening gedoopt. Gedurende de actieperiode sloten scholen, schoolbesturen, gemeenten en politieke partijen zich bij de actie aan. Allemaal verenigd én vastbesloten: de bezuiniging op de onderwijskansenregeling, die ruim 455.000 leerlingen zou raken, moest van tafel. Na het debat over de Voorjaarsnota waren de voortekenen veelbelovend, maar in juli 2025 was er toch echt een Kamermeerderheid voor de beslissende motie die het kabinet opriep om deze bezuiniging terug te draaien, bij de begrotingsbesprekingen in augustus. [2] We gaan ervan uit dat dit nu niet meer ter discussie staat. Ook niet bij de begrotingsbehandeling in 2026.

Deze constante belangenbehartiging en lobby hebben tot mooie resultaten geleid. Een aantal in 2025 behaalde resultaten waar de Sectorraad trots op is:

In 2025 heeft de Sectorraad de volgende resultaten bereikt:

- Subsidieregeling tegemoetkoming reiskosten entreeleerlingen praktijkonderwijs. Deze werd in 2025 voortgezet middels een verlengde regeling.
- Staatssecretaris Paul gaf aan Stichting Cito de opdracht gegeven om een verkenning te doen naar een aparte toets adviescategorie pro. In 2025 is een concept van dit advies opgeleverd. In 2026 wordt naar verwachting een besluit genomen door de in het najaar van 2025 aangetreden nieuwe staatssecretaris Koen Becking over een enkelvoudig advies praktijkonderwijs naast het reeds bestaande dakpanadvies Pro/VMBO.
- De ministerraad heeft ermee ingestemd dat inburgeringsplichtige jongeren die de zelfredzaamheidsroute volgen de lessen Nederlands en Kennis van de Nederlandse Maatschappij die zij hebben gevolgd in het praktijkonderwijs, het vso of mbo-1 voortaan mogen meetellen voor de 800 uren-eis die in de Wet inburgering 2021 staat. Dit is in 2025 ingegaan.
- Door het ministerie van SZW is in 2024 subsidie toegekend voor het pilotproject Van Pro naar Prof in samenwerking met het jeugdeducatiefonds. In 2025 is de pilot uitgebreid en heeft een groter bereik gekregen. Het aantal pilotscholen is verruimd.
- De Sectorraad heeft de website www.daarompraktijkonderwijs eind 2024 gelanceerd. In 2025 is er middels korte posts en filmpjes aandacht gevraagd voor het praktijkonderwijs via LinkedIn. Met name rond de toets periode in groep 8.
- De Sectorraad is gestart met een tweewekelijkse podcast over praktijkonderwijs. In 2025 maakten wij 20 Pro-casts over uiteenlopende onderwerpen.
- De Sectorraad heeft de Dag van het Praktijkonderwijs georganiseerd in De Reehorst in Ede.
- De Sectorraad heeft een scholingsbijeenkomst georganiseerd voor nieuwe inspecteurs van de Inspectie van het Onderwijs en nieuwe medewerkers van het ministerie van OCW in Het Segment, School voor Praktijkonderwijs in Gouda.

Wetsvoorstellen en toezeggingen door de staatssecretaris van OCW met betrekking tot praktijkonderwijs:

- De Kamerbrief Verkenning bekostigingsplafond en TLV-systematiek voor het tweeminutendebat naar aanleiding van het commissiedebat Praktijkonderwijs naar de

[2] 36 725 VIII Wijziging van de begrotingsstaten van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (VIII) voor het jaar 2025 (wijziging samenhangende met de Voorjaarsnota)
Nr. 20 MOTIE VAN HET LID ROODERKERK C.S.

Tweede Kamer sturen. In 2025 is het onderzoek naar bovenstaande uitgevoerd, en wachten we het advies in 2026 af.
- Het advies van het Cito met betrekking tot de verkenning van een aparte toets adviescategorie pro wordt in het voorjaar van 2026 met de Kamer gedeeld.
- In het voorjaar van 2025 ontving de Kamer de brief over de voortgang van de lerarenstrategie. Hierin zijn ook knelpunten en bekwaamheidseisen in de opleidingen en bevoegdheden van docenten in het praktijkonderwijs meegenomen.
- De staatssecretaris deed eerder de toezegging om in gesprek te gaan met betrokkenen over de vergoeding die wordt gevraagd door de dagbesteding bij stages vanuit het praktijkonderwijs en zal de Kamer hierover informeren. Deze toezegging is in 2025 niet nagekomen en staat nog steeds open.

De Sectorraad heeft de volgende documenten geschreven en/of naar de Tweede Kamer gestuurd:

- Position paper in aanloop naar de onderhandelingen over het coalitieakkoord.
- Verschillende brieven naar onderwijswoordvoerders en onderhandelaars na de verkiezingen over het praktijkonderwijs en de speerpunten.
- De Staat van het Praktijkonderwijs, 2e editie.

De Sectorraad heeft de volgende enquêtes uitgezet onder zijn leden:

- Enquête naar het aantal aanmeldingen voor leerjaar 1 van het praktijkonderwijs in 2025.

De bestuursleden hebben in 2025 onder meer deelgenomen aan de volgende overleggen:

Ministerie OCW:- Ambtelijk overleg NPO (DG en directie VO) - Regulier ambtelijk overleg met Directie Kansengelijkheid etc. maandelijks of zoveel als nodig - Bestuurlijk Impulsoverleg Passend onderwijs (overleg met minister en netwerkpartijen over voortgang passend onderwijs) - Ambtelijk Impulsoverleg Passend onderwijs - Bestuurlijk overleg pro-entree (jaarlijks) - Ambtelijk overleg pro-entree. Kwaliteitsalliantie Leermiddelen.

Onder voorzitterschap van ministerie OCW: Stuurgroep bekostiging pro en lwoo - Begeleidingscommissie bekostiging pro en lwoo - Klankbordgroep onderzoek bekostiging pro - Pilot pro/vmbo, werkgroep van school naar duurzaam werk, klankbordgroep verkenning 1 doorstroomtoets

Ministerie SZW: Ambtelijk directie-overleg - Overleg met Sectorraad GO over aansturing landelijke kwartiermaker arbeidstoeleiding pro-vso (maandelijks) - Programmeringsstuurgroep ESF+, met ministerie OCW, ministerie SZW, Sectorraad GO) (aantal keren per jaar)

Politiek: Bilaterale overleggen met Tweede Kamerleden - Bilaterale overleggen met partijprominenten – Aanwezigheid bij debatten OCW.

VO-raad: Regulier overleg met voorzitter, vice-voorzitter en directieondersteuning VO-raad – vierwekelijks (en zo veel als nodig) - Regulier overleg met accounthouder VO-raad – twee wekelijks (en zo veel als nodig) - Deelname netwerkpartners passend onderwijs (SPV, Sectorraad GO, Sectorraad Samenwerkingsverbanden VO, LPO, VO-raad en PO-Raad, Steunpunt Passend Onderwijs op uitnodiging) - Regulier overleg voorzitters binnen de VO-raad: gymnasia, vwo, havo, SPV, GO, Sectorraad swv vo (4 x per jaar) - Overleg cao-onderhandelaars VO-raad (elk kwartaal) – vmbo-overleg.

Overige partners: Regulier overleg met voorzitter of vice-voorzitter PO-Raad (2 x per jaar) – Regulier overleg met directeur-bestuurder Sectorraad GO (2-wekelijks of zo veel als nodig) – Frequent overleg met voorzitter SPV – Overleg met de onderwijsinspectie – Bestuurlijk overleg vmbo – voorzitter VO-raad en diverse platforms vmbo (maandelijks) – Bestuurlijk overleg met SBB – Ambtelijk overleg met SBB (maandelijks) – Bestuurlijk overleg met Consortium Beroepsonderwijs – Divosa (indien nodig) – VNG (indien nodig) – Diverse denktanks inclusiever onderwijs – Gesprekken met diverse fracties politieke partijen ten behoeve van lobbyagenda – SLO.

Overige gezamenlijke overleggen: Bestuurlijk overleg SPV, Platform TL Vakcollege en VO-raad – Overleg Kinderarmoede – Werkgroep Inburgering (Min OCW, Min SZW, VO-raad, MBO Raad, LOWAN, DUO) – Werkgroep Seksueel grensoverschrijdend gedrag (Min OCW, PO-Raad, VO-raad, School & Veiligheid, Onderwijsinspectie) – Projectgroep Kenniscommunity – Edualdo, kwaliteitsalliantie leermiddelen.

Deze ontwikkelingen laten zien dat structurele belangenbehartiging noodzakelijk blijft om te voorkomen dat het praktijkonderwijs telkens achteraf moet worden gecorrigeerd in wet- en regelgeving.

3.2. Gevolgen doorstroomtoets en kansrijk adviseren

Toegenomen zijinstroom

De invoering van de doorstroomtoets in 2023 is niet zonder controverse. In 2025 werd duidelijk dat de doorstroomtoets niet alleen maar positieve effecten had, zoals de bedoeling was. Immers, het was de bedoeling dat basisschooldocenten door de doorstroomtoets en de hele procedure eromheen onbewuste vooroordelen over hun leerlingen niet meer konden laten meewegen in het advies voor de middelbare school. Helaas bleek dat er voor onze leerlingen in het praktijkonderwijs ook vele nadelen kleefden aan de doorstroomtoets. Waar de PO-Raad vooral aandacht vroeg voor de verschillen tussen de toetsaanbieders die de doorstroomtoets aanboden, hadden wij te maken met zgn. overadvisering. De generieke procedure rond de doorstroomtoets waarbij de uitkomst van de toets verplicht leidend is voor het naar boven bijstellen van het advies zorgde ervoor dat dit ook gebeurde voor het advies voor het praktijkonderwijs. Ondanks dat deze verplichting voor het praktijkonderwijs niet bestaat. Dat zit als volgt: de uitkomst van de doorstroomtoets kent uitsluitend een zogenoemd dakpanadvies: Pro/VMBO. Een dubbeladvies dus. In klassen waar voor alle leerlingen de generieke maatregel geldt, nl. de verplichte bijstelling van het advies naar het hoogste cognitieve niveau van het dakpanadvies, worden vaak ook leerlingen op het niveau van het praktijkonderwijs getoetst. Vaak wordt dan ook al dan niet onder de maatschappelijke druk, het advies van de basisschoolleerling met een dakpanadvies Pro/VMBO naar boven bijgesteld. Begrijpelijk, want docenten willen de Pro-leerling in spé mee laten doen met het reguliere klassikale proces. Echter, dit pakt voor veel leerlingen in het praktijkonderwijs vervelend uit. Als zij niet op de plek terecht komen van hun initiële niveau dan komt het voor dat zij vanuit bijvoorbeeld het VMBO alsnog naar het praktijkonderwijs gaan. Maar dan in latere leerjaren. Zo kampen de scholen voor praktijkonderwijs nu al een aantal jaar met instroom in latere jaren van leerlingen die teleurgesteld en gefrustreerd na een poging het op het VMBO te proberen alsnog naar het praktijkonderwijs moeten. Dat levert ouders, docenten, scholen in toenemende mate hoofdbrekens op. Maar het meest vervelend is het uiteraard voor de teleurgestelde leerling.

Het landelijk totaal aantal leerlingen dat vanaf het eerste jaar vmbo is ingestroomd in het praktijkonderwijs

Herkomst leerling	2020	2021	2022	2023	2021 t.o.v. 2020	2022 t.o.v. 2020	2023 t.o.v. 2020
vo-brugjaar 1	310	317	348	400	2%	12%	29%

Deze cijfers bevestigen dat de doorstroomtoets en kansrijk adviseren niet alleen effect hebben op instroommomenten, maar ook leiden tot een verschuiving van problematiek naar latere leerjaren. Uit de analyse bleek dat de zijinstroom vanuit vo-brugjaar 1 in 2023 met 29% is toegenomen ten opzichte van 2020 (het laatste jaar dat de schooladviezen niet zijn opgehoogd als gevolg van kansrijk adviseren). In 2022 was de stijging 12% ten opzichte van 2020.

Dit betreft vaak leerlingen die zogenaamd “kansrijk” zijn geplaatst op het vmbo, maar dit hogere advies toch niet kunnen waarmaken. Na een jaar vmbo stromen deze leerlingen alsnog af naar het praktijkonderwijs.

Ook in 2025 zien we weer een toename in het aantal leerlingen dat vanuit het VMBO naar het praktijkonderwijs komt. Dit is een zorgwekkende ontwikkeling met directe gevolgen voor de ondersteuningsbehoefte, werkdruk en onderwijscontinuïteit op pro-scholen. Het vergt een uiterste inspanning van de scholen om deze leerlingen in het onderwijs te houden en de zorgen zijn groot dat dit lang niet in alle gevallen gaat lukken en het aantal thuiszitters zal toenemen.

Minder eerstejaarsleerlingen

De Sectorraad heeft over deze problematiek de notitie Praktijkonderwijs is kansrijk! geschreven over de gevolgen van kansrijk adviseren en de doorstroomtoets [3]. Ook in het schooljaar 2024/2025 zijn er weer minder leerlingen vanuit het basisonderwijs het praktijkonderwijs ingestroomd, terwijl er meer “zij-instromers” zijn vanuit het VMBO van initieel niet passend geplaatste leerlingen. Om dit tegen te gaan pleit de Sectorraad al jaren voor een enkelvoudig advies praktijkonderwijs naast het bestaande dakpanadvies Pro/VMBO. Naar de mogelijkheid tot het geven van een enkelvoudig advies praktijkonderwijs is dit jaar door Cito in opdracht van OCW een onderzoek gestart. We verwachten hier begin 2026 meer van te horen.

Toegenomen werkdruk door zijinstroom

Verder kreeg de Sectorraad steeds meer signalen dat op de pro-scholen de werkdruk is toegenomen door het hogere aantal zijinstromers. Om deze signalen nader te onderzoeken, heeft de Sectorraad een uitvraag gedaan onder de 177 pro-scholen. Uit de antwoorden van de respondenten konden de volgende conclusies worden getrokken:

- Meer werkdruk door toegenomen zijinstroom van andere scholen
- Meer werkdruk door grotere klassen
- Meer werkdruk door het toegenomen aantal zorgleerlingen
- Verlagen van de werkdruk door meer ondersteuning in de klas

TLV

Een ander gevolg van de invoering van de doorstroomtoets is dat de pro-scholen in een extreem korte tijd het aanmeldgesprek moeten voeren, een eigen OPP moeten openen, de overdracht van het OKR van de basisschool moeten regelen en deze moeten analyseren. Daarbij komt ook nog de TLV-procedure die via het samenwerkingsverband verloopt. De Sectorraad pleit voor

[3] https://www.praktijkonderwijs.nl/kennisbank/kansrijk-adviseren/

afschaffing van de TLV-procedure, omdat deze een administratieve handeling vormt zonder aantoonbare meerwaarde voor plaatsing of ondersteuning. De Sectorraad krijgt het signaal van de pro-scholen dat de extra toets van de TLV door een samenwerkingsverband vaak slechts een formaliteit is en dat de inhoudelijke integrale afweging door een samenwerkingsverband slechts minimaal of zelfs zelden plaatsvindt. Bovendien is praktijkonderwijs regulier voortgezet onderwijs. Voor de andere schoolsoorten in het voortgezet onderwijs is ook geen TLV nodig. Ook naar het in stand houden van de TLV is in 2025 een onderzoek opgestart door KBA Nijmegen in opdracht van OCW. Ook hier verwachten we begin 2026 de uitkomsten te ontvangen.

De Sectorraad blijft zich daarom inzetten voor het afschaffen van de TLV-procedure voor praktijkonderwijs, passend bij de positie van het praktijkonderwijs als regulier voortgezet onderwijs.

Lobby en publiciteit

Het jaar 2025 stond vooral in het teken van oogsten van wat we hadden gezaaid in 2024. In 2024 waren er veel moties en amendementen aangenomen die het praktijkonderwijs beter moeten positioneren in het stelsel. Dit heeft geleid tot het uitvoeren van verschillende onderzoeken in 2025 zoals naar de TLV en het uniforme advies praktijkonderwijs. Daarnaast zijn bestaande samenwerkingen uitgebouwd, zoals de samenwerking met het Jeugdeducatiefonds. Het aantal deelnemende scholen aan “van Pro naar Prof” kon in 2025 uitbreiden van 6 naar 23 scholen.

In 2025 startten we als sector nog een samenwerking op, nl. die met Stichting Lezen. We hopen dat dit in 2026 een goed resultaat krijgt. De ambitie is om in elke school voor praktijkonderwijs een bibliotheek neer te kunnen zetten.
Daarnaast heeft de Sectorraad in de gesprekken met OCW volop aandacht gevraagd voor de zorgelijke gevolgen van de doorstroomtoets en “kansrijk adviseren”. “Kansrijk adviseren” blijft gezien worden als een succes, terwijl wij als praktijkonderwijs toch echt ook andere neveneffecten zien waar onze leerlingen echt last van hebben. Ook in 2025 hebben we weer een enquête uitgezet onder onze leden, en vervolgen het gesprek met OCW in 2026, en zoeken zo nodig weer de publiciteit op.

3.3 Wetstrajecten

De Sectorraad Praktijkonderwijs is intensief betrokken bij een aantal wetstrajecten die van grote invloed zijn op het praktijkonderwijs.
Het betreft:

- Het wetsvoorstel van school naar duurzaam werk
- Het wetstraject pro-entree
- Het wetstraject directe bekostiging.

Deze wetstrajecten worden hieronder nader toegelicht.

3.3.1. Wetsvoorstel van school naar duurzaam werk

De Sectorraad Praktijkonderwijs is intensief betrokken bij het Wetstraject van school naar duurzaam werk. Hierbij is de insteek van de Sectorraad dat twee jaar nazorg voor pro- en vso-leerlingen, inclusief financiering, wordt opgenomen in de Wet van school naar duurzaam werk. De Sectorraad nam deel aan diverse overleggen over het wetsvoorstel en was betrokken bij de vormgeving van de regionale informatiebijeenkomsten.

In het commissiedebat Praktijkonderwijs van 11 september 2024 deed staatssecretaris Paul de toezegging te bezien of aanvullende maatregelen nodig zijn om de overgang van school naar werk zo soepel mogelijk te laten verlopen in het tweede jaar na het verlaten van de praktijkschool, waarbij de optie om de nazorg door de school twee jaar te laten duren in plaats van één jaar expliciet werd meegenomen. De staatssecretaris gaf vervolgens de opdracht aan De Beleidsonderzoekers om onderzoek te doen naar de duur van de nazorg.

In december 2024 werd het wetsvoorstel naar de Tweede Kamer gestuurd. Gedurende de behandeling van het wetstraject is er, mede door de lobby van de Sectorraad, het nodige gewijzigd in het oorspronkelijke wetsvoorstel. Het wetsvoorstel Van school naar duurzaam werk is door een ruime meerderheid in de Tweede Kamer aangenomen in juli 2025. In het wetsvoorstel is onder meer opgenomen dat pro- en vso-scholen twee jaar loopbaanbegeleiding dienen te bieden aan hun oud-leerlingen. De pro- en vso-scholen ontvangen hier voortaan ook, zij het geringe, bekostiging voor. Verschillende fracties dienden moties en amendementen in tijdens de behandeling van de wet in de Tweede Kamer. Alle ingediende amendementen zijn aangenomen. Hierdoor wijzigt het wetsvoorstel op een aantal punten. Voor het praktijkonderwijs betekent dat als de school in het eerste jaar na uitstroom geen contact krijgt met de jongere, dan dient de school in het tweede jaar opnieuw een aanbod voor loopbaanbegeleiding te doen. De scholen krijgen een vergoeding voor de loopbaanbegeleiding waar dit eerst niet het geval was. Een mooi resultaat van een jarenlange lobby voor wettelijke en financiële erkenning van datgene wat belangrijk is voor onze oud-leerlingen.

3.3.2. Wetstraject pro-entree

Een ander wetstraject waar de Sectorraad Praktijkonderwijs nauw bij betrokken is, is het wetstraject pro-entree. Na intensieve lobby van de Sectorraad is in 2021 Kamerbreed de motie-Van Meenen/Van den Hul[4] aangenomen waarin wordt verzocht om het bestaande aanbod van entreeopleidingen, inclusief de route via niet-bekostigd mbo, in het praktijkonderwijs wettelijk te verankeren, zonder dat daarbij negatieve neveneffecten ontstaan voor pro-leerlingen op het gebied van examinering en branchecertificering en zonder dat er kansenongelijkheid kan ontstaan voor leerlingen in verschillende delen van het land.

Inmiddels loopt het wetstraject al een aantal jaar, maar er zit weinig voortgang in. In 2023 koerste het ministerie van OCW in het wetstraject op het op termijn uitsluiten van de samenwerking met niet-bekostigd mbo[5]. De Sectorraad Praktijkonderwijs vindt het uitsluiten van deze samenwerking niet wenselijk, omdat het niet voor alle pro-scholen mogelijk is om samen te werken met een regionaal mbo. Ook is het niet mogelijk om samen te werken met mbo's uit andere regio's. In sommige regio's kan het dan voor leerlingen onmogelijk worden om een entreeopleiding binnen het praktijkonderwijs af te ronden. Een dergelijk verbod leidt dus tot kansenongelijkheid tussen leerlingen van scholen die wel of geen goede samenwerking hebben met het mbo.

Er is veel steun van de netwerkpartners voor dit standpunt van de Sectorraad. In februari 2024 is de motie-Westerveld c.s.[6] aangenomen waarin wordt verzocht om de mogelijkheid tot samenwerking met niet-bekostigd mbo in het wetstraject pro-entree op te nemen. Momenteel wordt gewerkt aan de uitvoering van deze motie. De Sectorraad blijft het wetstraject nauwgezet volgen. In 2025 werd in de luwte aan de wet gewerkt door OCW. De verwachting is dat een wetsvoorstel in 2026 in behandeling genomen kan worden.

[4] Motie-Van Meenen/Van den Hul (31289, nr. 447)
[5] Antwoordbrief VO-raad en Sectorraad Praktijkonderwijs, betreffende Samenwerking praktijkonderwijs en mbo-entree wettelijk verankeren, 3 juli 2023
[6] Kamerstukken II, 2023 – 2024, 31524, nr. 598

3.3.3. Directe bekostiging

Verder is de Sectorraad ook intensief betrokken bij het wetstraject om te komen tot rechtstreekse, ongedeelde bekostiging van het praktijkonderwijs. Na jarenlange intensieve lobby van de Sectorraad werd in het coalitieakkoord van het kabinet-Rutte IV opgenomen dat toegewerkt wordt naar rechtstreekse bekostiging van het praktijkonderwijs.

Het wetstraject loopt inmiddels een aantal jaar. Het wetstraject richt zich echter niet alleen op de rechtstreekse, ongedeelde bekostiging van het praktijkonderwijs, maar ook op de herverdeling van de lwoo-middelen. In 2024 is met name aandacht besteed aan de herverdeling van de lwoo-middelen. In 2025 is het wetstraject voortgezet. Een belangrijk aandachtspunt voor de Sectorraad is dat er geen budgetplafond voor het praktijkonderwijs wordt opgenomen in het wetsvoorstel. Naar verwachting gaat de nieuwe wet in op 1 januari 2028.

3.4. Bevoegdheden

De Sectorraad Praktijkonderwijs neemt deel aan de Landelijke Werkgroep Bevoegdheden (LWB). Deze werkgroep bespreekt landelijk alle initiatieven rondom bevoegdheden breed in het voortgezet onderwijs. Hierbij hebben de volgende actielijnen invloed op het praktijkonderwijs:

- Brede beroepsbevoegdheden in het vmbo. Momenteel zijn er veel verschillende bevoegdheden, omdat er veel examenvakken zijn. Hierdoor is het lastig om mensen flexibel op te leiden. Er wordt dan ook gewerkt aan een clusterbevoegdheid, waarbij een docent bijvoorbeeld een bevoegdheid krijgt op het gebied van techniek of groen. Vervolgens stellen de leraar en werkgever samen de inzetbaarheid binnen zo'n cluster vast en zorgt de werkgever ervoor dat de leraar waar nodig specifieke bij- en nascholing kan volgen. Er wordt richting een wetswijziging gewerkt.

- Groepsleerkracht 12+. Het ministerie van OCW signaleert een behoefte aan een groepsleraar die wordt opgeleid voor specifieke groepen 12-plussers in het pro, vso, vmbo en mbo. In 2025 hebben de vakorganisaties een advies voor herijkte bekwaamheidseisen opgeleverd. Daarin hebben zij deze behoefte bevestigd. OCW moet ook hiervoor de wet aanpassen. De LWB gaat nu samen met de opleidingen bepalen hoe het opleidingstraject om groepsleraar 12+ te worden het beste kan worden vormgegeven.

- Maatwerkprogramma voor vakmensen. Hierbij wordt een maatwerkprogramma ontwikkeld waarbij mensen met meerdere jaren ervaring in de beroepspraktijk na een pedagogische en (vak-)didactische scholing bevoegd les mogen geven in het beroepsgerichte deel van het voortgezet onderwijs en vso. In 2025 is besloten dat deze bevoegdheid zal aansluiten bij de eerder genoemde clusterbevoegdheid en het opleidingstraject zal gaan lijken op de "zij-instroom in beroep", met een relevante vakgerichte mbo-opleiding als opleidingseis. Voor de vormgeving daarvan in 2026, is in 2025 een plan gemaakt. In 2025 is ook besloten om ook de mogelijkheid om als beroepsgerichte onderwijsondersteuner of leraarondersteuner via een kort opleidingstraject bevoegd leraar te worden, hierbij verder uit te werken.

3.5. Inclusie

De Sectorraad Praktijkonderwijs neemt zowel ambtelijk als bestuurlijk deel aan het Impulsoverleg passend onderwijs van het ministerie van OCW. In mei was er een Tweede Kamerdebat over passend onderwijs. Hierin werd aangegeven dat de intentie van inclusie overeind blijft, maar dat eerst de zaken rond passend onderwijs dienen te worden afgerond. Daarnaast wordt er binnen OCW gewerkt met diverse beleidsnotities die een horizon hebben

van 2035 om volledig inclusief onderwijs ingevoerd te hebben op alle scholen. In het regeerakkoord van het kabinet Schoof werd nauwelijks aandacht besteed aan inclusie.
Momenteel kijken de Sectorraad Praktijkonderwijs, de Samenwerkingsverbanden VO, LPO, de Sectorraad GO en SPV gezamenlijk naar welke stappen al kunnen worden gezet op het gebied van inclusie in afwachting van de volgende stap van het ministerie. Dit heeft geresulteerd in een gezamenlijke presentatie die aan alle achterbannen wordt voorgelegd in 2025/2026. In 2026 zullen de reacties van de scholen in de achterbannen bij elkaar worden gelegd en worden vervolgstappen besproken.

Hoewel wij als praktijkonderwijs onze scholen zien als voorbeeld van inclusief onderwijs zijn wij in de landelijke discussies vooral volgend, omdat wij als sector (en sectorraad) te klein zijn om in deze discussie landelijk voortrekker te kunnen zijn. Uiteraard stellen wij onze expertise ter beschikking omdat wij onszelf zeker wel als voorloper van inclusie zien. Maar ons inziens moet de discussie breed, in elk geval breder worden gevoerd dan het onderwijs alleen. Inclusie is een zaak van ons allemaal.

3.6. Inburgering

Door de komst van de nieuwe Wet inburgering 2021 is de vrijstelling van de inburgeringsplicht voor pro-leerlingen vervallen. Na aandringen van de Sectorraad Praktijkonderwijs is bepaald dat pro-leerlingen eerst het praktijkonderwijs moeten afmaken voordat ze het inburgeringstraject ingaan. Verder is na intensieve lobby van de Sectorraad een Z-route (zelfredzaamheidsroute) in de nieuwe wet opgenomen, waarbij de school samen met de gemeente kijkt wat de meest passende inburgeringsroute is voor de leerling.

Volgens de huidige inburgeringswet moeten jonge inburgeraars 800 uur aan taalles en kennis van de Nederlandse maatschappij hebben opgedaan om te voldoen aan de inburgeringsplicht. In 2024 heeft de ministerraad ingestemd met een wijziging van het Besluit Inburgering 2021 waardoor inburgeringsplichtige jongeren die de zelfredzaamheidsroute volgen de lessen Nederlands en Kennis van de Nederlandse Maatschappij die zij hebben gevolgd in het praktijkonderwijs, het vso of mbo-1 tellen voortaan mogen meetellen voor de 800 uren-eis.
Het besluit is in juli 2025 in de staatscourant gepubliceerd en de wijziging trad per 10 juli 2025 in werking.

3.7. Onderwijstijd

In de discussie over het oplossen van het lerarentekort wordt op landelijk niveau onder meer gesproken over het gebruikmaken van de ruimte die de wettelijke kaders voor onderwijstijd bieden. Voor het praktijkonderwijs geldt een ander wettelijk kader rond onderwijstijd dan voor andere vo-schoolsoorten. Andere schoolsoorten mogen de onderwijstijd namelijk middelen over de verschillende schooljaren. In het praktijkonderwijs is dit niet toegestaan.
Een aantal pro-scholen neemt momenteel deel aan een experiment rond onderwijstijd dat is geïnitieerd door de VO-raad. De Sectorraad Praktijkonderwijs volgt de uitkomsten van dit experiment. In 2025 kwam het onderwerp weer verschillende malen ter sprake tijdens het regio coördinatoren overleg.

3.8. Netwerkcoördinatoren

Pro- en vso-scholen hebben in de arbeidsmarktregio te maken met verschillende partijen, zoals gemeenten, werkgevers en het UWV. Veel scholen waren echter niet goed aangesloten op deze netwerken. Ook was het voor scholen niet altijd duidelijk welke subsidies zij konden krijgen. Om te voorkomen dat elke school dit individueel moet regelen, is op initiatief van de Sectorraad

Praktijkonderwijs en de Sectorraad GO in elke arbeidsmarktregio een netwerkcoördinator aangesteld die de contacten onderhoudt tussen de scholen en de betrokken partijen.

In de afgelopen jaren gebeurde dit in samenwerking met de ministeries van OCW en SZW op basis van een tijdelijke financieringsregeling. De Sectorraad Praktijkonderwijs en de Sectorraad GO hebben echter een intensieve lobby gevoerd voor structurele bekostiging. Met succes: in de Miljoennota 2024 is een structurele bekostiging van de netwerkcoördinatoren opgenomen van 2 miljoen euro per jaar. Beide sectorraden zijn over de uitvoering hiervan in gesprek met de ministeries. In 2025 werd de financiering structureel.

In 2025 onderzochten de Sectorraad Praktijkonderwijs en de Sectorraad GO of het mogelijk is om in 2026 een rechtspersoon in te richten die de netwerkcoördinatoren in loondienst kan nemen. Dit is nog niet afgerond en wordt in 2026 vervolgd.

4. Overige thema's waar de Sectorraad Praktijkonderwijs bij betrokken was

4.1. Van Pro naar Prof

De Sectorraad Praktijkonderwijs en het Jeugdeducatiefonds hebben gezamenlijk een subsidieaanvraag ingediend bij het ministerie van SZW voor het pilotproject Van Pro naar Prof. De subsidie is toegekend. De pilot geeft zes praktijkonderwijsscholen verspreid over Nederland de mogelijkheid om leerlingen te ondersteunen bij wie de financiële situatie thuis de ontwikkeling naar de arbeidsmarkt in de weg staat, bijvoorbeeld door het ontbreken van geschikte kleding voor een stage, een rustige plek om huiswerk te maken of middelen om bijles of coaching te bekostigen.

De belangstelling voor deelname aan de pilot was overweldigend. Via de regio-coördinatoren zijn scholen aangemeld. Vervolgens heeft het Jeugdeducatiefonds bepaald welke scholen aan de eerste pilot mogen meedoen. Het pilotproject is in 2025 van start gegaan en duurt twee jaar, met mogelijk een uitloop naar een derde uitvoeringsjaar. In 2025 is reeds het besluit genomen om het aantal pilotscholen uit te breiden.

4.2. Pilot pro-vmbo

Sinds schooljaar 2019-2020 bestaat de pilotregeling onderbouwklas pro-vmbo. Deze pilot maakt het tijdelijk en formeel mogelijk voor pro- en vmbo-scholen om samen onderwijs te verzorgen voor leerlingen waarover twijfel bestaat wat de juiste plek voor hen is: praktijkonderwijs of vmbo met eventueel leerwegondersteuning. Van september 2019 tot mei 2024 werd de pilot onderbouwklas pro-vmbo gemonitord en geëvalueerd.
Uit de evaluatie van de pilot pro-vmbo blijkt dat deze pilot als geslaagd kan worden beschouwd. Leerlingen die hun leerroute verder voortzetten binnen het vmbo hebben na de "zachte landing" binnen de pilot een betere vervolgstart in het vmbo. Ook voor leerlingen waar eerst twijfel was met betrekking tot de juiste opleiding en die uiteindelijk toch binnen pro verder gaan, is er meer acceptatie en wordt dit niet als falen gezien. De pilot is met twee jaar verlengd, aangezien het wetstraject nog twee jaar duurt. De Sectorraad Praktijkonderwijs blijft de voortgang en de opbrengsten van de pilot pro-vmbo monitoren.

4.3. ESF-middelen

De Sectorraad Praktijkonderwijs en de Sectorraad GO zijn betrokken bij de besprekingen rondom het huidige ESF+-programma. Dit is van belang, omdat de ESF-middelen inmiddels voor de pro- en vso-scholen een vorm van semipermanente financiering zijn voor de arbeidstoeleiding van hun leerlingen. Hierbij wordt met name gesproken over het komen tot

een nieuw verdeelmodel, waarbij de herverdeeleffecten ze klein mogelijk zijn. In 2025 is hierover een besluit genomen.

4.4. Periodiek overleg met de Inspectie van het Onderwijs

De Sectorraad Praktijkonderwijs overlegt periodiek met de Inspectie van het Onderwijs over actuele zaken die het praktijkonderwijs betreffen. Hierbij brengt de Sectorraad de specifieke kenmerken van het praktijkonderwijs onder de aandacht.
Deze periodieke gesprekken hebben er onder meer toe geleid dat de Sectorraad Praktijkonderwijs periodiek een scholingsbijeenkomst organiseert voor nieuwe inspecteurs en nieuwe medewerkers van het ministerie van OCW om nader kennis te maken met de schoolsoort praktijkonderwijs. De scholingsbijeenkomst vindt plaats op een pro-school, zodat de inspecteurs en nieuwe medewerkers meteen een beeld krijgen van praktijkonderwijs.

4.5. Samenwerking met SBB

De Sectorraad Praktijkonderwijs overlegt regelmatig met SBB. Ook hebben zij samen een werkagenda opgesteld, waarin onder meer de doorontwikkeling van het praktijkloket aan de orde komt. Verder inventariseert de Sectorraad jaarlijks met SBB of er stagetekorten zijn of dat er andere problematieken rondom stages spelen.

4.6. Samenwerking met Steunpunt Passend Onderwijs

De samenwerking tussen de helpdesks van de Sectorraad Praktijkonderwijs en het Steunpunt Passend Onderwijs is verder geïntensiveerd. Beide organisaties maken gebruik van elkaars expertise. Verder is de Sectorraad betrokken bij het opstellen van het Jaarplan 2026 van het Steunpunt Passend Onderwijs.

5. Verenigingsactiviteiten

5.1. Campagne Daarom Praktijkonderwijs

Een belangrijk speerpunt voor de Sectorraad Praktijkonderwijs dat vaak door de leden wordt genoemd is het vergroten van de naamsbekendheid van het praktijkonderwijs als schoolsoort binnen het reguliere voortgezet onderwijs.

Na een intensieve lobby heeft de Sectorraad een subsidie van het ministerie van OCW gekregen voor de campagne Daarom Praktijkonderwijs. Deze campagne is gericht op het vergroten van de naamsbekendheid van het praktijkonderwijs bij leerlingen, ouders en onderwijsprofessionals in het basisonderwijs. Het is van belang dat onderwijsprofessionals in het basisonderwijs goed op de hoogte zijn van wat praktijkonderwijs is. Zij geven immers het pro-advies. Zij kunnen het campagnemateriaal gebruiken in hun voorlichting aan ouders en leerlingen.

In het kader van deze campagne heeft de Sectorraad in 2024 hard gewerkt aan de ontwikkeling van de website www.daaropmpraktijkonderwijs.nl
Op de website hebben leerlingen, ouders en onderwijsprofessionals ieder een eigen omgeving. Voor de website zijn diverse filmpjes en animaties gemaakt, bijvoorbeeld over wat praktijkonderwijs is, hoe het geven van een pro-advies verloopt, ervaringen van (oud-) leerlingen en een kijkje op een pro-school. Verder staan op de website naast uitgebreide informatie over praktijkonderwijs, ook praktische tips en actuele ontwikkelingen.

De website werd op 26 november 2024 op spetterende wijze gelanceerd tijdens het PRO Fryslân Event in Drachten. De regio-coördinatoren hebben de website breed onder de aandacht gebracht in hun regio, met name ook bij de basisscholen. Verder hebben diverse netwerkpartners in hun communicatie aandacht besteed aan de website, onder meer in de

nieuwsbrieven van OCW, de VO-raad en de PO-Raad. In 2025 is er veel gebruik gemaakt van de website, en is de OCW-subsidie voor de website definitief toegekend.

5.2. Pro-Cast

Om de naamsbekendheid van het praktijkonderwijs nog verder te vergroten, is de Sectorraad Praktijkonderwijs in 2024 gestart met de opname van een tweewekelijkse podcast, genaamd: De Pro-Cast. De Pro-Cast wordt in principe opgenomen op een school voor praktijkonderwijs. De vaste presentatoren Nicole Teeuwen en Sofie van de Waart bespreken hierin de actuele ontwikkelingen rond praktijkonderwijs en interviewen medewerkers en leerlingen van de school. Scholen kunnen zich opgeven voor deelname aan de Pro-Cast.

De Pro-Cast is een groot succes. De podcast trekt veel luisteraars en scholen vinden het erg leuk als de Pro-Cast op hun school wordt opgenomen. Rond het commissiedebat Praktijkonderwijs werden twee speciale Pro-Casts opgenomen in het Tweede Kamergebouw, met interviews met onder meer Tweede Kamerleden Lisa Westerveld en Caroline van der Plas. Ook tijdens de Dag van het Praktijkonderwijs in de Reehorst in Ede is een Pro-cast opgenomen.
Je kunt naar de Pro-Cast luisteren op Spotify, Springcast of Apple-podcast.

5.3. Dag van het Praktijkonderwijs en eerste Lezing het Praktijkverhaal, de jaarlijkse lezing van het Praktijkonderwijs

De Dag van het Praktijkonderwijs vond op 16 juni plaats bij de Reehorst in Ede, getiteld: de Arbeidsmarkt van nu. De dag werd geopend door Jacco Vonhof, voorzitter van MKB Nederland met de iconische woorden: "Ik heb nog nooit iemand aangenomen om wat-ie niet kan." Dat sloot natuurlijk naadloos aan bij wat onze scholen als drijfveer hebben: altijd kijken naar wat een leerling wel kan, nooit naar wat een leerling niet kan! De inzet van leerlingen van praktijkschool Het Streek College uit Ede was daar een goed voorbeeld van. De gehele dag verleenden ze hand en spandiensten om samen met dagvoorzitter Annette van Waning de dag tot een succes te maken. Als voorzitter van MKB Nederland, eigenaar van een eigen schoonmaakbedrijf én vader weet Vonhof goed waar hij het over heeft. Volgens hem heeft Nederland de leerlingen van het praktijkonderwijs en het vso keihard nodig. "Zij vormen de basis van Nederland; zorg dat de basis op orde is. In Nederland leiden wij op de voor de middelmaat, maar leerlingen van praktijkonderwijs zijn niet de middelmaat. Zij zijn juist heel speciaal!" Bergbeklimster Katja Staartjes nam de aanwezigen vervolgens mee op expeditie naar de hoogste bergtoppen van de wereld, waarbij zij belangrijke succesfactoren benoemde. Factoren die niet alleen gelden voor het beklimmen van hoge bergtoppen, maar ook voor iedereen iets wil bereiken. Na deze inspirerende lezing was het de beurt aan de leerlingen. In een Collegetour-setting gaven Hille Hoefakker van het LAKS (Landelijks Aktie Komitee Scholieren) en Elijah Delsink van LBVSO (Landelijke Belangenvereniging vso) samen met Nicole Teeuwen hun kijk op het thema van deze dag. Bij de start van het middagprogramma bleek BBB-fractievoorzitter Caroline van der Plas de mysterygast te zijn. Onlangs zijn er drie door de BBB ingediende moties kamerbreed aangenomen [link]

De dag werd nog wel enigszins overschaduwd door de toen nog dreigende bezuinigingen op het praktijkonderwijs doordat het kabinet de onderwijskansenregeling dreigde af te schaffen. Na de dag van het Praktijkonderwijs konden we samen met onze partners 22 duizend handtekeningen aanbieden op de actie #Kindvanderekening aan de vaste kamercommissie voor OCW.

De Sectorraad heeft in september de eerste lezing georganiseerd van Het Praktijkverhaal, de jaarlijkse lezing van de Sectorraad Praktijkonderwijs. De eerste editie werd verzorgd door voorzitter van de Onderwijsraad Louise Elffers. De lezing was bedoeld voor de regio

coördinatoren, de leden van de adviesraad en beslissers en beleidsmakers uit het onderwijsveld.

6. Kenniscentrum

6.1. Staat van het praktijkonderwijs

De Sectorraad Praktijkonderwijs brengt jaarlijks de Staat van het Praktijkonderwijs uit. Hierin wordt een beeld geschetst van de actuele ontwikkelingen en knelpunten die spelen rondom praktijkonderwijs.

In 2025 verscheen de tweede Staat van het Praktijkonderwijs. Deze werd uitgereikt door een leerling van De Einder aan BBB-fractievoorzitter Caroline van der Plas.

6.2. Curriculum

In de afgelopen jaren heeft een actualisatie van de kerndoelen voor het voortgezet onderwijs plaatsgevonden. De formulering van de kerndoelen is apart beoordeeld door een 'klankbordgroep specifieke onderwijsbehoeften'. Vanuit doelgroepexpertise is meegekeken naar inhoud en formulering van de kerndoelen. Het praktijkonderwijs was hier ook bij betrokken. Daarnaast zaten er leraren praktijkonderwijs in de kerndoelenteams en hebben meerdere praktijkonderwijsscholen meegedaan aan de 'Fase van beproeven' waarin kerndoelen worden besproken en uitgeprobeerd in de onderwijspraktijk.

De kerndoelen voor het vo en vso zijn inmiddels vastgesteld. SLO heeft in samenwerking met de sectorraad Praktijkonderwijs een wegwijzer ontwikkeld voor het gebruik van de kerndoelen in het Praktijkonderwijs. Deze wordt in 2026 gepubliceerd.
De ontwikkeling van kerndoelen biedt kansen om het curriculum van het praktijkonderwijs verder te versterken, mits deze voldoende aansluiten bij de doelgroep en uitvoerbaar blijven voor scholen.

6.3. Infoflits

De Infoflits is de wekelijkse digitale nieuwsbrief van de Sectorraad Praktijkonderwijs. Via de Infoflits informeert de Sectorraad de scholen en andere belangstellenden over actuele zaken op het gebied van praktijkonderwijs. De Infoflits is een groot succes en wordt zeer gewaardeerd door de leden.

6.4. ProZO!

ProZO! is het kwaliteitszorgsysteem van, voor en door het praktijkonderwijs. Voor leerlingen, ouders, personeel, stagebedrijven en partnerorganisaties zijn aparte online vragenlijsten ontwikkeld. De school kan zijn resultaten intern vergelijken (bijvoorbeeld tussen klassen) en met de resultaten van andere pro-scholen in het land. Tussen ProZO! en Vensters voor Verantwoording bestaat een automatische koppeling. Vensters zet de resultaten van de leerling- en ouderenquêtes van een school klaar in 'mijnvensters'. De school kan deze gegevens daarna publiceren op Scholen op de kaart.

Er is een koppeling gemaakt tussen de leerlingvragenlijsten en de LAKS-monitor. De LAKS-monitor is een grootschalig tevredenheidsonderzoek voor en door leerlingen van het voortgezet onderwijs. Dit onderzoek wordt afgenomen binnen het gehele voortgezet onderwijs, van pro tot en met vwo.

6.5. Uitstroom- en volgmonitor

Het praktijkonderwijs heeft als sector een eigen systeem ontwikkeld om zijn leerlingen te kunnen volgen: de uitstroom- en volgmonitor. Middels de uitstroommonitor worden de uitstroombestemmingen van de leerlingen in beeld gebracht. Zo is per leerling bekend of er sprake is van uitstroom naar werk, een mbo-opleiding of een andere uitstroombestemming.

In het cohort 2024-2025 totaal hebben 153 scholen deelgenomen aan de uitstroommeting 2024-2025. Deze scholen hebben de uitstroombestemmingen van 6058 jongeren geregistreerd.

Het grootste deel (40,1%) van de jongeren is uitgestroomd naar een MBO bol opleiding. In totaal is 36,7% van de jongeren gaan werken, waarvan 12,1% dit doet in combinatie met een MBO bbl opleiding. Daarnaast is een deel van de jongeren uitgestroomd naar een andere school voor praktijkonderwijs (4,6%), een toeleidings-/trainingstraject (3,3%), een andere vorm van onderwijs (vmbo 2,9%; vso 2,6%), dagbesteding (2,9%) of is sprake van verhuizing naar het buitenland (1,8%). Bij 3,7% van de jongeren is op het moment van uitstroom geen sprake van werk of het volgen van een opleiding. Van 1,4% van de jongeren is de uitstroombestemming onbekend.
Op basis van deze cijfers is 96,9% van de jongeren succesvol geplaatst. Het percentage succesvolle plaatsing is berekend conform de richtlijnen van de Inspectie.

Daarnaast volgen scholen voor praktijkonderwijs oud-leerlingen tot twee jaar na het moment van uitstroom. Door middel van de volgmodule is van iedere leerling bekend of er tot twee jaar na het moment van uitstroom nog steeds sprake is van werk, het volgen van een opleiding of dat hier op enig moment geen sprake van is geweest.

Deze uitkomsten onderstrepen de kracht van het praktijkonderwijs, maar laten ook zien dat blijvende inzet nodig is om leerlingen duurzaam te begeleiden richting werk of vervolgonderwijs.

6.6. DUO-onderzoek

De uitstroom naar het mbo is al jaren stabiel rond de 40%. In 2024 publiceerde DUO een onderzoek[7] waaruit blijkt dat de oud-leerlingen van het praktijkonderwijs heel succesvol zijn op het mbo:

- Van de praktijkleerlingen die instromen in mbo niveau 1 haalt 80% tot 90% een diploma op dat niveau. Dit is zo'n tien procentpunt meer dan bij de vmbo-leerlingen die ongediplomeerd doorgaan naar mbo 1.
- Van de praktijkleerlingen die het diploma mbo niveau 1 al binnen het praktijkonderwijs hebben behaald en instromen in mbo niveau 2, haalt ruim 80% een diploma op dat niveau. Dit is ongeveer gelijk aan het diplomasucces van vmbo-b gediplomeerden die instromen op niveau 2.

In 2025 is een soortgelijk onderzoek helaas niet herhaald.

6.7. Update website veilige praktijklokalen voor het praktijkonderwijs

De Sectorraad Praktijkonderwijs en VOION hebben samen gewerkt aan een update van de website: 'Veilige praktijklokalen'. In 2024 is de update afgerond en in 2025 beschikbaar gekomen.

[7] https://duo.nl/open_onderwijsdata/middelbaar-beroepsonderwijs/publicaties/doorstroom-vanuit-praktijkonderwijs.jsp

https://veiligepraktijklokalen.nl/pro/

6.8. LIFTS-project

De Sectorraad Praktijkonderwijs is betrokken bij het meerjarige project Healthy LIFestyle for low liTerate teenagers (LIFTS). Dit project richt zich op het stimuleren van een duurzaam gezonde leefstijl bij laaggeletterde jongeren in het praktijkonderwijs met behulp van toegankelijke en aantrekkelijke technologieën, zoals games. Vier pro-scholen nemen deel aan de pilot. Het project is in 2024 van start gegaan en in 2025 hebben wij dit voortgezet.

7. Op naar 2026

In 2025 is in samenwerking met OCW hard gewerkt aan een nieuwe werkagenda. Daarin staan voor de komende vier jaar alle onderwerpen waar we ons voor het praktijkonderwijs mee bezig moeten houden, wil het praktijkonderwijs zich als een volwaardige sector positioneren in wet- en regelgeving. De onderwerpen zijn intensief becommentarieerd door de regio coördinatoren en door onze adviesraad. De Sectorraad ziet uit naar een nieuw kabinet en zal zich blijven inzetten om de waarde en positie van het praktijkonderwijs blijvend onder de aandacht te brengen.

Andere belangrijke aandachtspunten in 2026 zijn de ontwikkeling van de leerlijnen voor het praktijkonderwijs die voortvloeien uit het curriculum, de implementatie van de wijziging Besluit inburgering 2021, de ontwikkeling van de diverse actielijnen rondom bevoegdheden en een verdere uitrol van de campagne Daarom Praktijkonderwijs.
In 2026 blijft de Sectorraad Praktijkonderwijs zich nadrukkelijk inzetten voor een samenhangende benadering van praktijkonderwijs binnen het funderend onderwijs. Daarbij blijft aandacht nodig voor de uitvoerbaarheid van beleid, de positionering van praktijkonderwijs als regulier onderwijs en het voorkomen van onbedoelde neveneffecten voor leerlingen. De Sectorraad zal hierin blijven signaleren, agenderen en waar nodig stelling nemen.